

obljuba, da bo prihodnje leto drugače in boljše. Zaradi tega je precej nenavadno, da so naši poslanci sprejeli pojasnila sekretarja za šolstvo nekam neprizadeto — če so seveda poročila našega dnevnega časopisja vsaj kolikor toliko točna. V nasprotju s to neprizadetostjo, kakršno lahko razberemo iz časopisnih poročil, je potrebno začeti široko javno razpravo o našem šolstvu, kajti reforma je nedvomno nujno potrebna. Ali z drugimi besedami: stanje našega šolstva je kljub reformnim poskusom in hkrati zaradi nesmotrnih reformnih posegov še vedno tako zelo problematično in nezadovoljivo, na nekaterih področjih pa tako zelo zaskrbljujoče in boleče, da se moramo celotnega problema lotiti ne le znova, ampak na čisto drugačen način.

-n -c

SEJMARSTVO. Naše vsakdanje na moč skomercializirano življenje dobiva dandanes najširši obseg v vsesplošni turistični kampanji, kjer smo prišli že tako daleč, da številne kulturne spomenike vrednotimo le še po njihovi turistični privlačnosti in komercialnem efektu, medtem ko nam njihova zgodovinska in umetniška pomembnost ni dosti mar.

Značilni za tovrstno ekonomsko psihozo so tudi številni sejmi in druge njim podobne oblike trgovine. Čeprav načelno nisem proti takim manifestacijam naše proizvodnje, pa vendarle mislim, da bi le-te, če se že nanje pristane, morale upravičiti svoje poslanstvo, katerega vsebina je po mojem mišljenju v tem, da skrbi za kulturno in kvalitetno ponudbo. Značilno pa je, da prav tisti, ki take sejme organizirajo, pogosto mislijo čisto drugače.

V zvezi z novoletnim sejmom na Gospodarskem razstavišču je Delo dne 22. decembra 1963 v rubriki Mala anketa navedlo več izjav o tej novoletni prireditvi.

Šef komerciale GR Marjan Udir je tedaj menil: »Letošnji sejem je v glavnem uspel, ljudje precej kupujejo. Še več bodo v naslednjih dneh. Razdelitev prodajnih prostorov na letošnjem novoletnem sejmu ni pravilna. Prodajalci kiča so dobili boljša prodajna mesta kot mnogi drugi resnejši prodajalci. Ljudje pa še vedno v glavnem kupujejo stvari, ki so cenejše, kvaliteti izdelkov pa posvečajo še vse premalo pozornosti.«

V isti anketi zvezo tudi za mnenje potrošnikov (uslužbenci GR so izvzeti), ki si je edino v tem, da je novoletni sejem slab, »vse preveč je kiča, cenenih stvari, ki jih prodajajo prodajalci celo iz drugih republik. Ali ne bi mogli namesto konjičkov, verižic vseh oblik, psičkov, mačk iz gline in ostalih nesmislov prodajati kaj drugega?« itd.

Dne 27. decembra 1963 Delo objavlja razgovor s člani odbora za novoletno jelko, iz katerega zvezo: »Ponudba na sejmu ustreza položaju v naših trgovinah. Dobri artikli, na primer čevlji, televizorji, so pošli takoj in bi jih lahko prodali še in še.« Itd.

Kdo se je najbolj užtel, bo nedvomno pokazal obračun. Pri tem pa je še posebej pomembno dejstvo, kako brez občutka za uspešno organizacijo ponudbe in pravilnega odnosa do potrošnje so nekatera podjetja in gospodarstveniki, ki pojem poceni blaga mirne duše istovetijo s pojmom cenenosti. Gospodarsko razstavišče in njegovi predstavniki so v tem pogledu sicer značilen, niso pa edini tak primer. Škodo, ki jo s svojim neustreznim poslo-

vanjem povzročajo, pa naj pokrije, denimo, turistična eksploatacija spomenikov.

V zvezi s tem se po drugi strani samo po sebi zastavlja vprašanje ustreznosti ali neustreznosti dandanašnjih kupoprodajnih vzorcev v naši komercialni dejavnosti. Odgovor na to vprašanje nam dovolj eksplicitno dajejo tako izjave potrošnika kakor tudi dejstvo, da je povpraševanje po dobrem blagu zelo veliko, zato le-to tudi takoj poide. Iz tega sledi, da vsiljevanje takih kupoprodajnih shem, s kakršnimi dandanes na našem tržišču nastopa komercialist in ki jih je potrošnja že zdavnaj presegla, dejansko predstavlja veliko in več kot nedopustno retardacijo komercialistične prakse za našim ekonomskim in družbenokulturnim razvojem.

N. G.

MEDVEDJA USLUGA. V novoletni številki TT nas je vradostil Uroš Istenič z »informacijo« o moderni glasbi. Tako je ta tolikanj nerazumljena in osovražena zvrst glasbe našla pot do src najširših bralcev tega tednika. Odslej bodo tudi najbolj zagrizeni ljubitelji lepega in harmoničnega razumeli, zakaj takšne »disharmonije«, »superstrukture« in »oropanost vsakršnega čustvovanja« v glasbi 20. stoletja. — Na kratko: takšen »revolverski članek« bodisi zaradi namena pisca ali pa zaradi njegove nepoučenosti nujno naredi vtis pamfleta, ne pa dobrodošle informacije.

Pisec skuša predstaviti vsa avantgardna iskanja glasbenikov zgolj kot trenutne, enkratne zablode. O tovrstnih norih poizkusih dandanes seveda ni več nobenega sledu. Zdaj spet lahko uživamo lepo in čisto — »harmonično« glasbo. Pisec je tudi pomešal avtorje, ki so ustvarjali časovno popolnoma ločeno. Glasbeni pojmi, ki jih uporablja, so nabrekli ali pa napačno rabljeni itd. Za zgled nekaj najbolj kričečih primerov:

Ekspresionizem je pustil popolno svobodo umetnikovi fantaziji in se sploh ni več oziral na logično zvezo v odnosu med umetnikovo vizijo in realnim svetom (pri nas je tipičen primer Kogojeva opera »Črne maske«). Ekspresionistična glasba je bila eksaktna kot matematična formula, oropana vsakršnega čustvovanja in občutja. Že nepoznavalcu bo takoj jasno, da je člankar napisal velik nesmisel. Očitno pa meša serialno glasbeno tehniko z ekspresionizmom.

V nadaljevanju *hoče podati le nekaj ekstremnih hotenj... (skladatelji) so se osvobodili od tako imenovane tiranije toničnosti in so pričeli pisati atonalno.* Če bi avtor le malo poznal sodobno glasbo, bi vedel, da danes »atonalno« piše večina skladateljev. Že pri Debussyju se je pričel proces, ki je pripeljal do popolnoma novih teorij (ki so nastale na podlagi ustvarjenih umetnin!), kjer ni seveda nikakršnega govora o umestnosti zanikanja toničnosti ali uporabe atonalnosti. Vsaka doba, vsak slog ima svoja pravila (seveda *post festum!* — to pa je tista nerodnost, da nestrokovnjaki tega kajpak ne razumejo). Zato se nasilnemu natezanju sto let starih teorij na sodobne umetnine lahko samo pomilovalno smehljamo.

Nicolas Slonimsky (in ne Slominsky!) je res v svoji skladbici za otroke (*Moj šaljivi balonček*) uporabil v finalu efekt, pri katerem pokajo balončki. A če bi člankar poznal to skladbo, bi je pač ne uvrstil med moderno glasbo, ker sodi prej v prejšnje stoletje (ne zaradi pokanja balončkov, ampak zaradi anahronističnega glasbenega jezika). Skladba je bila v Ljubljani že izvajana!